

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Guia de seminari

Pla d'estudis	Bàtxelor en Ciències de l'educació
Mòdul	Mòdul 5. Ensenyança i aprenentatge de les ciències socials en una cultura de la democràcia Mòdul 6. Ensenyança i aprenentatge de les matemàtiques
Seminari	Atenció a la Diversitat
Resultat(s) d'aprenentatge associat(s)	M5:BCE-E008-02. Identifica els processos de recollida d'informació de l'alumnat des d'un punt de vista global. M6:BCE-E005-03- Proposa mesures per atendre unes necessitats educatives reals tenint en compte les característiques psicològiques dels infants *
Semestre	S3
Professorat responsable A/e	Mercè Casals Solé mcasals@uda.ad
Modalitat	Presencial
Llengua de docència	Català

**La qualificació d'aquest resultat d'aprenentatge es calcularà realitzant la mitjana entre el seminari de Psicologia i el seminari d'Atenció a la diversitat. Per fer Mitjana les dues qualificacions han de tenir com a mínim un 5.*

1. Presentació del seminari

La finalitat del Seminari és que els estudiants adquireixin els coneixements teòrics i pràctics necessaris amb la finalitat que el projecte educatiu o proposta educativa que elaborin per resoldre el repte doni resposta a la diversitat de l'alumnat present a les aules. Detectar i considerar la pluralitat de les necessitats educatives a l'escola és important per ajudar i recolzar l'aprenentatge escolar.

A partir dels continguts treballats al seminari, els estudiants han de ser capaços d'identificar les necessitats educatives específiques d'alumnes amb trastorn per dèficit d'atenció i/o hiperactivitat (TDAH), trastorn de l'espectre autista (TEA), discàlculia i altes capacitats (AACC). Aquest coneixement els permetrà col·laborar eficaçment amb altres professionals de l'àmbit educatiu per dissenyar, de manera conjunta, plans d'intervenció individualitzats que responguin millor a les particularitats de cada alumne. A més, es dedicarà un apartat específic a l'anàlisi de la infància en situació de risc, amb l'objectiu de detectar i abordar les seves necessitats de manera preventiva i integral.

2. Continguts i objectius del seminari

2.1 Els continguts del seminari se centren en l'anàlisi i la intervenció educativa en diferents perfils d'alumnat amb necessitats específiques:

MÒDUL 5

Altes Capacitats

- Concepte i definició
- Estratègies de detecció
- Propostes d'intervenció a l'aula

Trastorn de l'Espectre Autista

- Concepte i definició
- Estratègies de detecció
- Propostes d'intervenció a l'aula

MÒDUL 6

Discalcúlia

- Concepte i definició
- Estratègies de detecció
- Propostes d'intervenció a l'aula

Trastorn per dèficit d'atenció amb o sense hiperactivitat

- Concepte i definició
- Estratègies de detecció
- Propostes d'intervenció a l'aula

Infància en situació de risc

- Concepte i definició
- Estratègies de detecció
- Propostes d'intervenció a l'aula

2.2 Els objectius del seminari són:

- ✓ Comprendre els conceptes clau relacionats amb el trastorn per dèficit d'atenció i/o hiperactivitat (TDAH), el trastorn de l'espectre autista (TEA), la discalcúlia, les altes capacitats (AACC) i la infància en situació de risc.
- ✓ Identificar els indicadors observables a l'aula que poden evidenciar la presència de TDAH, TEA, discalcúlia, AACC o situacions de risc en infants.
- ✓ Reconèixer les principals barreres que dificulten l'aprenentatge i les necessitats educatives específiques associades a aquests perfils d'alumnat.
- ✓ Conèixer i saber detectar possibles dificultats emocionals, conductuals i socials que poden afectar el desenvolupament integral d'aquests alumnes.
- ✓ Desenvolupar estratègies i pràctiques d'intervenció educativa que permetin donar una resposta ajustada i inclusiva a les necessitats de cada alumne.

3. Metodologia

El seminari consta de 16 sessions estructurades de manera dinàmica i participativa. Al llarg de les sessions, s'abordaran els conceptes clau mitjançant exemples pràctics que il·lustrin situacions reals en contextos educatius; anàlisi de casos per fomentar l'aplicació dels coneixements i diferents lectures que proporcionaran fonaments teòrics i perspectives diverses sobre els temes tractats.

Aquesta combinació metodològica té com a objectiu facilitar la comprensió més aprofundida dels continguts, promoure el debat i afavorir la transferència dels aprenentatges a la pràctica professional.

4. Avaluació

a. Avaluació continuada

Avaluació del mòdul 5:

Tenint en compte el resultat d'aprenentatge **BCE-E008-02. Identifica els processos de recollida d'informació de l'alumnat des d'un punt de vista global** s'avaluarà de la següent manera:

Indicadors	Evidència d'aprenentatge	Pes (%)	Puntuació De 0 a 10
Coneix els trets bàsics de les altes capacitats intel·lectuals (AACC) i amb trastorn de l'espectre autista (TEA)	Examen 1	50%	5
Identifica els trets principals de l'alumnat amb AACC i amb TEA, i proposa mesures educatives per garantir una resposta adequada a les seves necessitats específiques dins del context escolar.	Examen 2 Resolució d'un cas pràctic	30%	3
Adapta les activitats del repte a alumnes amb AACC i TEA per tal d'atendre les seves necessitats educatives.	Resolució del repte	20%	2
Total		100%	10

Avaluació del mòdul 6 :

Tenint en compte el resultat d'aprenentatge BCE-E005-03- *Proposa mesures per atendre unes necessitats educatives reals* s'avaluarà de la següent manera:

Indicadors	Evidència d'aprenentatge	Pes (%)	Puntuació De 0 a 10
Coneix els trets bàsics de la discalculia i el TDAH proposa mesures per tal d'assegurar les necessitats educatives de l'alumnat amb aquestes característiques.	Examen 1	50%	5
Identifica els trets principals dels alumnes en situació de risc i proposa mesures per tal d'assegurar les necessitats educatives de l'alumnat amb aquestes característiques.	Examen 2 Resolució d'un cas pràctic	30%	3
Adapta les activitats del repte a alumnes amb discalculia i TDAH per tal d'atendre les seves necessitats educatives.	Resolució del repte	20%	2
Total		100%	10

**La qualificació d'aquest resultat d'aprenentatge es calcularà realitzant la mitjana entre el seminari de Psicologia i el seminari d'Atenció a la diversitat. Per fer Mitjana les dues qualificacions han de tenir com a mínim un 5.*

b. Avaluació final

- L'avaluació final es durà a terme mitjançant un examen.
- Els estudiants que hagin seguit el procés d'avaluació continuada podran optar a una prova de recuperació en cas de no superar l'examen inicial.
- La nota final del mòdul es calcularà tenint en compte les qualificacions obtingudes en els diferents Resultats d'Aprenentatge.

5. Recursos del seminari

Altes Capacitats

Lectura obligatòria:

- Borgstede, S., Hoogeveen, L. (2014). Una mirada creativa hacia la superdotación. Posibilidades y dificultades en la identificación de la creatividad. *Revista de Psicología*, 31(1), 156-179.
<http://revistas.pucp.edu.pe/index.php/psicologia/article/view/9290>

Bibliografia recomanada:

- Albes, C., et al. (2013). *Orientaciones educativas. Alumnado con altas capacidades intelectuales*. Vitoria: Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco.
- Alonso, J. A., Renzulli, J. S., & Benito, Y. (Eds.). (2003). *Manual internacional de superdotados*. Madrid: Eos.
- Fernández, M. T., & Sánchez, M. T. (2010). *Cómo detectar y evaluar a los alumnos con altas capacidades intelectuales: Guía para profesores y orientadores*. Sevilla: Psicoeduca.
- Gardner, H. (1999). *Mentes extraordinarias*. Barcelona: Kairós.
- Geli, M. (2018, abril 24). Alumnus amb altes capacitats: èxit o fracàs? *Nació Digital*.
<https://www.naciodigital.cat/manresa/opinio/17539/alumnes/amb/altes/capacitats/eixit/fracas>.
- Martínez, M., & Guirado, A. (2010). *Alumnado con altas capacidades*. Barcelona: Graó.
- Martínez, M. (Coord.), et al. (2013). *Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu. Guia per a mestres i professors*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament.
- Renzulli, J. S. (1994). Desarrollo del talento en las escuelas: Programa práctico para el total enriquecimiento escolar mediante el modelo de enriquecimiento escolar. En Y. Benito (Ed.), *Investigación e intervención educativa en alumnos superdotados* (pp. xx-xx). Salamanca: Amarú.

Altres recursos:

- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. (2013). *Les altes capacitats: detecció i actuació en l'àmbit educatiu. Materials per a l'atenció a la diversitat. Guia per a mestres i professors*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Institut Català d'Altes Capacitats. (s.f.). *Portal informatiu sobre les altes capacitats*.
<http://instisuper.altescapacitats.net/>
- Unitat d'Atenció a les Altes Capacitats (UDAC). (s.f.). *Recursos i serveis per a l'atenció a les altes capacitats*. <http://www.udac.cat/>
- Fundació Privada Javier Berché. (s.f.). *Atenció especialitzada a les altes capacitats*.
<http://www.fundacionjberche.org/>

Documents audiovisuals:

- Webb, M. (Director). (2017). *Un don excepcional* [Pel·lícula]. Estats Units: Fox Searchlight Pictures.
- Oakley, B. (s.f.). *Learning how to learn (you can learn math, even if you flunked Algebra)* [Vídeo]. Dyscalculia.org. <https://www.dyscalculia.org/videos>
- Televisió de Catalunya. (s.f.). *Més intel·ligents, més afortunats?* [Vídeo]. *La gent normal*. <https://www.ccma.cat/tv3/alacarta/la-gent-normal/mes-intelligents-mes-afortunats/video/5590120/>

Trastorn de l'Espectre Autista

Lectura obligatòria:

- Tirapu Ustárroz, J.; Pérez Sayes, G.; Erekatxo Bilbao, M.; Pelegrín Valero, C.: ¿Qué es la teoría de la mente? Revista de neurología 2007; 44(8):479–489.

Bibliografia recomanada:

- Cuadrado, P., & Valiente, S. (2005). *Niños con autismo y trastornos generalizados del desarrollo: ¿Cómo puedo ayudarles?* Madrid: Síntesis.
- Gillberg, C. (1991). *Autism and Asperger's syndrome*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hernández, J. M. (2007). *Déjame que te hable de los niños y niñas con autismo de tu escuela*. León: Teleno Ediciones.
- Martín, P. (2004). *El síndrome de Asperger: ¿Excentricidad o discapacidad social?* Madrid: Alianza.
- Martos, J., et al. (2006). *El síndrome de Asperger: Otra forma de aprender*. Madrid: Consejería de Educación.
- Rivière, Á., & Valdez, D. (2000). *Autismo: Definición, evaluación y diagnóstico. Módulo 1*. Buenos Aires: Fundec.
- Rivière, Á. (2007). *Autismo: Orientaciones para la intervención educativa*. Madrid: Trotta.

Altres recursos:

- Autisme France. (s.f.). *Guide pratique de l'ESCAP pour l'autisme: Une synthèse des recommandations fondées sur des données probantes pour le diagnostic et le traitement*. <http://www.autisme-france.fr/>
- Federación Autismo Castilla y León. (2011). *Guía de intervención dirigida al alumnado con autismo* [PDF]. https://sid.usal.es/idocs/F8/FD026133/alumnado_autismo.pdf
- Associació d'Afectats d'Autisme a Andorra (AUTEA). (s.f.). *Portal informatiu i de suport per a famílies i professionals*. <http://www.autea.org/>
- Confederación Autismo España. (s.f.). *Recursos i informació sobre TEA*. <http://www.autismo.org.es/>
- Confederación Asperger España. (s.f.). *Informació i suport sobre el Síndrome d'Asperger*. <https://www.asperger.es/>
- Federación Española de Autismo (FESPAU). (s.f.). *Portal institucional sobre autisme*. <https://fespau.es/>

LLibres

- Haddon, M. (2011). *El curios incident del gos a mitjanit*. Barcelona: Editorial La Magrana.
- Navarro Díaz-Guerra, S. (2008). *Soy diferente pero soy igual que tú: Cuento sobre el autismo* [En línia]. <http://librospotf.blogspot.com/2009/03/cuento-sobre-autismo-soy-diferente-pero.html>

Documents audiovisuals

- Olivares, G. (Director). (2016). *El faro de las orcas* [Pel·lícula]. Espanya-Argentina: Wanda Visión / Pampa Films.
- Champion, G. (Director). (2004). *Un viaje inesperado* [Pel·lícula]. Estats Units: Hallmark Hall of Fame Productions.
- Shore, S. (Director). (2006). *After Thomas* [Pel·lícula]. Regne Unit: ITV Productions.

Discalculia

Bibliografia recomanada:

- Baroody, A. J. (1988). *El pensamiento matemático de los niños: Un marco evolutivo para maestros de preescolar, ciclo inicial y educación especial*. Madrid: Editorial Visor.
- Corcho, R. (2013, setembre). Las cuentas no salen. *Muy Interesante*, (388).
- Fernández, F., Llopis, A. M., & Pablo, C. (2012). *Discalculia escolar*. Madrid: CEPE S.L.
- Saura, V. (2018, abril 17). Discalculia, una gran desconocida muy presente en las aulas. *El Diario de la Educación*. <https://eldiariodelaeducacion.com/blog/2018/04/17/discalculia-una-gran-desconocida-muy-presente-en-las-aulas/>
- Teruel, J., & Latorre, A. (2014). *Dificultades de aprendizaje: Intervención en dislexia y discalculia*. Madrid: Editorial Pirámide.

Altres recursos:

- La Discalculia. (s.f.). *Recursos per tractar la discalculia*. <https://ladiscalculia.es/>
- Dyscalculia.org. (s.f.). *Informació, investigació i recursos sobre la discalculia*. <https://www.dyscalculia.org/>

Trastorn per Dèficit d'Atenció i/o hiperactivitat

Lectura obligatòria:

- Villa de Gregorio, M., Ruiz, L. M., & Barriopedro, M. I. (2019, juny). Análisis de las relaciones entre el Trastorno en el Desarrollo de la Coordinación (TDC/DCD) y el Trastorno por Déficit de Atención e Hiperactividad (TDAH) en la edad escolar. *Revista Retos*, 36(2), 625–632.

Bibliografia recomanada:

- Barkley, A. R. (1999). *Niños hiperactivos: Cómo comprender y atender sus necesidades especiales*. Barcelona: Paidós Ibérica.
- Brown, T. E. (2006). *Trastorno por déficit de atención: Una mente desenfocada en niños y adultos*. Barcelona: Elsevier Masson.
- Cabut, S. (2019, juliol 3). Les troubles de l'attention au-delà des clichés. *Le Monde Science & Médecine* [Versió en línia].
- Miranda, A., Presentación, M. J., Gargallo, B., Soriano, M., Gil, M. D., & Jarque, S. (1999). *El niño hiperactivo (TDAH): Intervención en el aula. Un programa de formación para profesores*. Castelló: Universitat Jaume I.
- Moreno, I. (1995). *Hiperactividad: Prevención, evaluación y tratamiento en la infancia*. Madrid: Pirámide.
- Orjales Villar, I. (1998). *Déficit de atención con hiperactividad*. Madrid: CEPE.
- Ripoll, J. C., & Yoldi, M. (2009). *Alumnos distraídos, inquietos e impulsivos (TDA-H): Estrategias para atender su tratamiento en educación primaria*. Madrid: CEPE.
- Servera, M., Bornas, X., & Moreno, I. (2001). Hiperactividad infantil: Conceptualización, evaluación y tratamiento. En V. E. Caballo & M. A. Simón (Eds.), *Manual de psicología clínica infantil y del adolescente: Trastornos generales* (pp. 401–433). Madrid: Pirámide.
- Soutullo, C. (2004). *Convivir con niños y adolescentes con trastorno por déficit de atención e hiperactividad (TDAH)*. Madrid: Panamericana.

Altres recursos:

- CHADD. (s.f.). *Children and Adults with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder*. <http://www.chadd.org>
- Federación Española de Asociaciones para la Ayuda al Déficit de Atención e Hiperactividad (FEAADAH). (s.f.). *Portal informatiu sobre TDAH*. <http://www.feaadah.org>
- Fundación Adana. (s.f.). *Recursos educatius i suport per a l'alumnat amb TDAH*. <http://www.f-adana.org>
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament. (2013). *El TDAH: Detecció i actuació en l'àmbit educatiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- Mena, B., Nicolau, R., Salat, L., Tort, P., & Romero, B. (2006). *Guía práctica para educadores: El alumno con TDAH*. Barcelona: Fundación Adana / Mayo S.A.
- STILL – Asociación Balear de Padres de Niños con TDA/H. (s.f.). *Guía práctica con recomendaciones de actuación para los centros educativos en los casos de alumnos con TDAH*. Palma: Conselleria d'Educació i Cultura, Govern de les Illes Balears.

Documents audiovisuals

- Dolan, X. (Director). (2014). *Mommy* [Pel·lícula]. Canadà: Metafilms.
- Castle, N. (Director). (1993). *Dennis the Menace* [Pel·lícula]. Estats Units: Warner Bros.

Infància en risc

Legislació andorrana

- Consell General del Principat d'Andorra. (1993). *Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993*. [Butlletí Oficial del Principat d'Andorra](#).
- Govern d'Andorra. (2018). *Decret legislatiu del 30 de maig de 2018 de publicació del text refós de la Llei qualificada d'educació, del 3 de setembre de 1993* (BOPA núm. 35, 6 de juny de 2018).
- Govern d'Andorra. (2019). *Llei 14/2019, del 15 de febrer, qualificada dels drets dels infants i els adolescents* (BOPA núm. 27, 20 de març de 2019).

Protocols infants en perill

- Govern d'Andorra. (2020, 18 de novembre). *Decret de l'11-11-2020 d'aprovació del Reglament regulador del procediment de notificació i actuació social de les situacions de risc dels infants i els adolescents i el Protocol (PAS)*. [Butlletí Oficial del Principat d'Andorra](#).
- Govern d'Andorra. (2020, 18 de novembre). *Decret de l'11-11-2020 d'aprovació del Reglament regulador del procediment d'actuació immediata en casos d'evidència o sospita fonamentada d'abús, agressió sexual o maltractament físic agut contra infants i adolescents i el Protocol (PAI)*. [Butlletí Oficial del Principat d'Andorra](#).

Drogodependències

- Govern d'Andorra. (2004, 16 de juny). *Decret pel qual s'aprova el Pla nacional contra les drogodependències* (BOPA núm. 38, any 16).

Absentisme escolar

- Govern d'Andorra. (2008, 24 de setembre). *Decret de modificació del decret de prevenció i tractament de l'absentisme escolar als centres educatius del Principat d'Andorra* (BOPA núm. 72, any 20).
- Govern d'Andorra. (2019, 27 de març). *Nou decret de prevenció i tractament de l'absentisme escolar als centres educatius del Principat d'Andorra* (BOPA núm. 29, any 2019).

Assetjament escolar

- Govern d'Andorra. (2016, 12 d'octubre). *Decret de prevenció i tractament de situacions d'assetjament escolar als centres educatius del Principat d'Andorra* (BOPA núm. 58, any 206).

Documents audiovisuals:

- Sánchez Arévalo, D. (Director). (2019). *Diecisiete* [Pel·lícula]. Atípica Films. <https://www.netflix.com/title/81021113>
- Kheiron (Director). (2018). *Mauvaises herbes* [Pel·lícula]. StudioCanal, Mars Films, Groupe M6. <https://www.netflix.com/title/81021114>

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode>.